

Archeologienota met beperkte samenstelling Terrein Warminval te Antwerpen

Inhoud

1 Verslag van de resultaten: beschrijvend gedeelte	3
1.1 Administratieve gegevens projectgebied	3
1.2 Situering projectgebied	4
1.3 Aanleiding van het archeologisch onderzoek	7
1.4 Doelstellingen en methodiek van het bureauonderzoek	7
1.5 Lokalisatie en beschrijving van de relevante ingrepen	8
2 Assessmentrapport	9
2.1 Landschappelijke ligging en gekende terreinophogingen	9
2.2 Archeologische verwachting	10
2.3 Synthese bureauonderzoek	11
2.4 Potentieel op kennisvermeerdering	11
2.5 Afweging verder archeologisch onderzoek	12
2.6 Conclusie	12
3 Bibliografie	12
4 Overzicht van figuren en bijlagen	12

1 Verslag van de resultaten: beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens projectgebied

Administratieve gegevens project

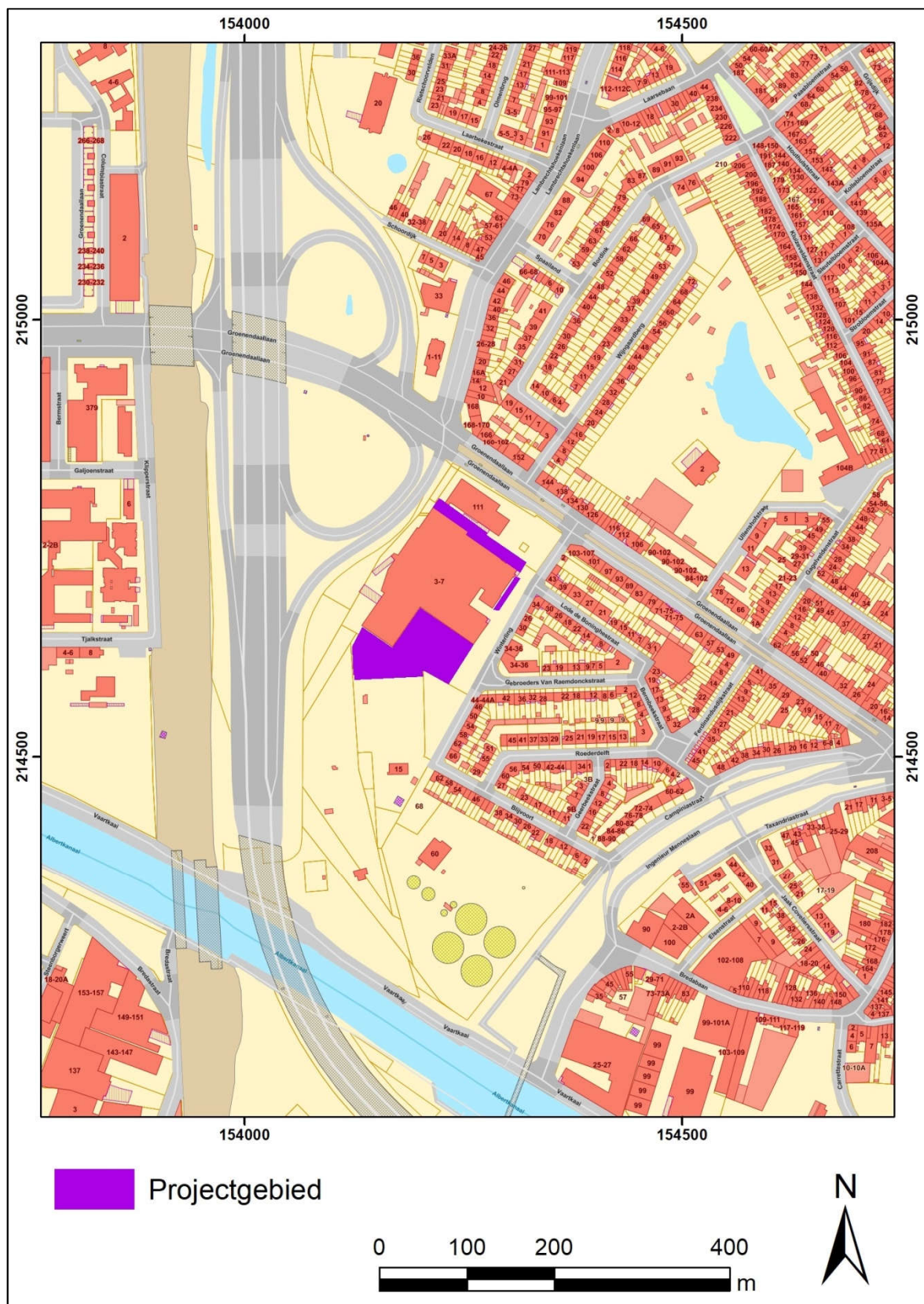
Naam onderzoek	Archeologienota met beperkte samenstelling. Terrein Warminval te Antwerpen
Datum onderzoek	03-09-2021
Projectcode Onroerend Erfgoed Vlaanderen	2021I53
Erkende archeoloog	Jef Vansweevelt Erkenningsnummer: 2015/00080
Auteur	Jef Vansweevelt
Relevante termen thesauri	Evaluerend onderzoek, bureauonderzoek, assessment

Administratieve gegevens projectgebied

Provincie	Antwerpen
Gemeente	Antwerpen
Straat	Scheldelaan
Lambertcoördinaten ('bounding box')	NW-hoek X: 154122,117 Y: 2224798,908 ZO-hoek X: 154320,118 Y: 214583,318
Kadastrale gegevens	Antwerpen afd. 40, Merksem afd. 2, sectie C, perceel 31v, 32x, 29e
Oppervlakte projectgebied	Circa 8870m ²
Oppervlakte ingreep	Circa 4900m ²

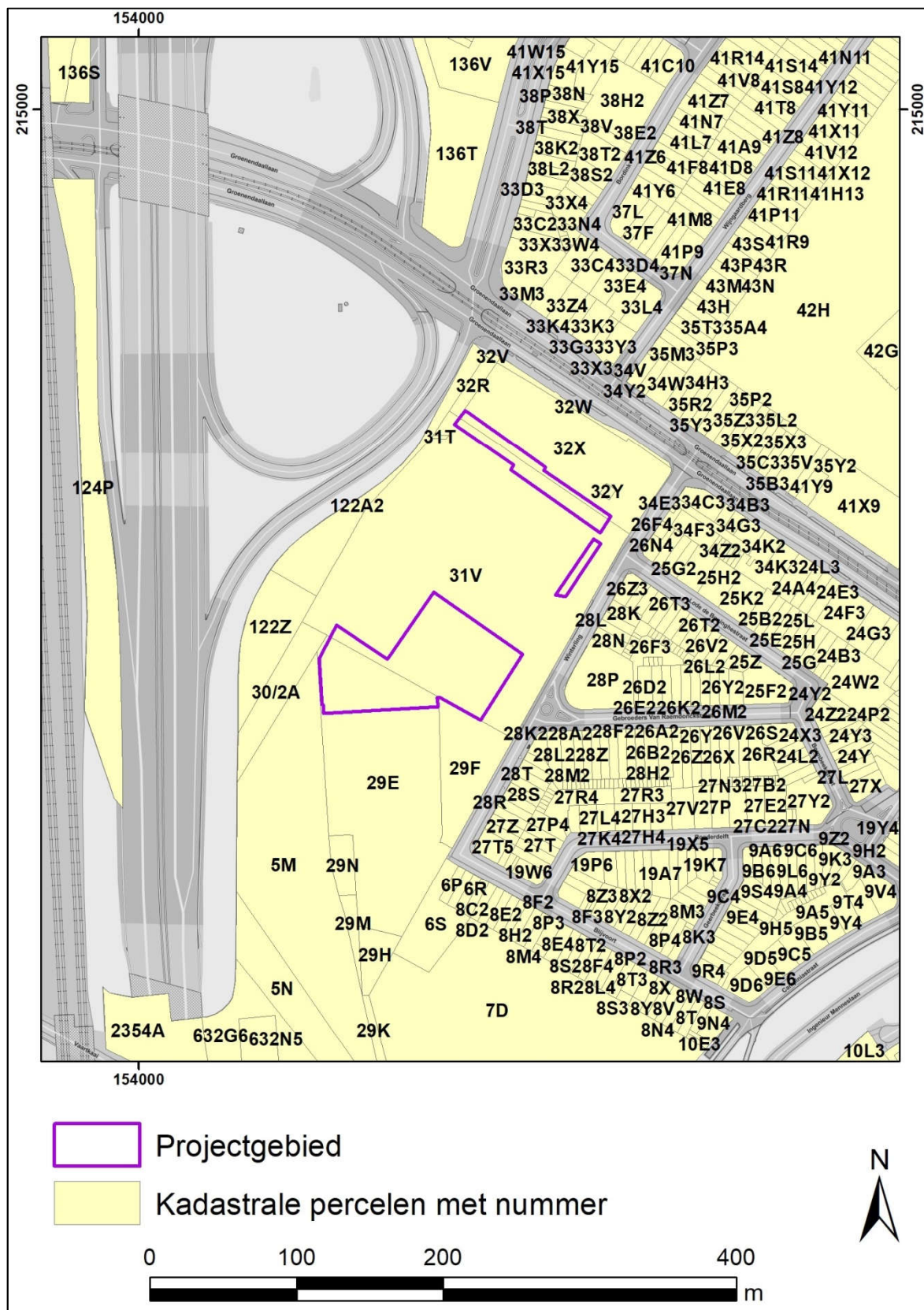
1.2 Situering projectgebied

Figuur 1: Het GRB met het projectgebied en de grens van het Oosterweelproject (bron: Agiv/Lantis/stad Antwerpen dienst archeologie)

Figuur 2: Luchtfoto met het projectgebied (bron: Agiv/Lantis/stad Antwerpen dienst archeologie)

1.3 Aanleiding van het archeologisch onderzoek

Deze archeologienota met beperkte samenstelling is opgesteld naar aanleiding van een aanvraag tot een omgevingsvergunning voor diverse inrichtingswerken op het terrein van Warminval vzw. Het projectgebied is circa 8870m² groot. De nodige ingrepen beslaan in totaal circa 4900 m².

In het onroerend erfgoed decreet van 12 juli 2013, artikel 5.4.1 staat dat bij de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning een archeologienota wordt toegevoegd wanneer *“de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen volledig gelegen zijn buiten archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones”*. Het projectgebied ligt niet in een archeologische zone en de geplande ingrepen overschrijden deze oppervlakten.

De wijzigingen doorgevoerd vanaf 1 april 2019 in de Code van Goede Praktijk versie 4.0 houden onder andere in dat een archeologienota met een beperkte samenstelling opgesteld mag worden *“Indien de confrontatie tussen de toekomstige werken en een beperkt aantal doorslaggevende aspecten uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologische kader aantoont dat:*

1° met hoge waarschijnlijkheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein, of;

2° de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, of;

3° verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst;” (Code van Goede Praktijk versie 4.0, p.108)

Voor onderhavig projectgebied kan met enkele doorslaggevende argumenten worden aangetoond dat de toekomstige werken met hoge waarschijnlijkheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed. Daarom kan een archeologienota met beperkte samenstelling worden opgesteld.

1.4 Doelstellingen en methodiek van het bureauonderzoek

Tijdens het bureauonderzoek worden geplande bodemingrepen en hun impact op het bodemarchief geanalyseerd. Zoals vermeld in § 1.3, dienen in deze nota met beperkte samenstelling de betrokken terreinen niet integraal onderzocht te worden. Alleen de relevante kaarten en figuren zijn afgebeeld. Het projectgebied van de archeologienota van het Oosterweelproject (ID14944) grenst aan het onderhavige projectgebied. De meeste relevante gegevens voor het projectgebied zijn al verzameld in archeologienota ID14944 en worden hier hernoemen.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke bodemingrepen zijn gepland in het projectgebied?
- Wat is de bodemopbouw in het projectgebied?
- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Welke impact hebben de geplande ingrepen op eventueel aanwezige archeologische waarden in het projectgebied?
- Is verder archeologisch onderzoek naar aanleiding van de geplande ingrepen in het projectgebied zinvol?

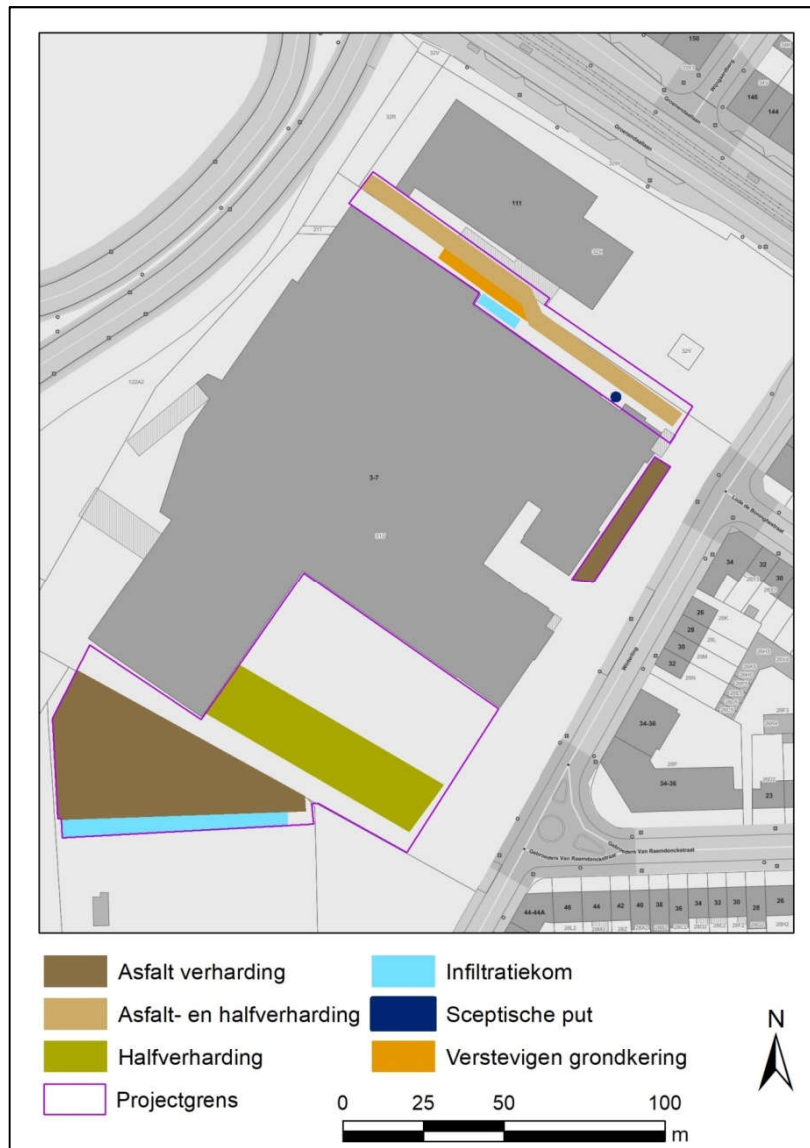

1.5 Lokalisatie en beschrijving van de relevante ingrepen

Het projectgebied bestaat uit drie zones waarbinnen diverse ingrepen gepland zijn met een totale oppervlakte van circa 4900m² (figuur 4).

Voor de ingrepen zijn nog geen definitieve plannen beschikbaar, vandaar dat voor de oppervlaktes inschattingen worden gegeven. Volgende ingrepen zijn gepland:

1. Aanleggen van hardingen waaronder circa 2337m² asfaltverharding, circa 657m² combinatie asfalt met half-verharding en circa 1328m² half-verharding. Diepte ingreep: tussen 40cm en 80cm, afhankelijk van de locatie en het soort verharding.
2. Aanleggen van infiltratiekommen met totale oppervlakte van circa 400m². Diepte ingreep: tot 40cm.
3. Verstevenigen van grondkering waarvoor graafwerken over circa 185m² nodig zijn. Diepte ingreep: 1,50m.
4. Het installeren van een sceptische put met oppervlakte van circa 4m². Diepte ingreep: 1,20m.

Figuur 4: Kaart met de geplande ingrepen (bron: Lantis/stad Antwerpen dienst archeologie)

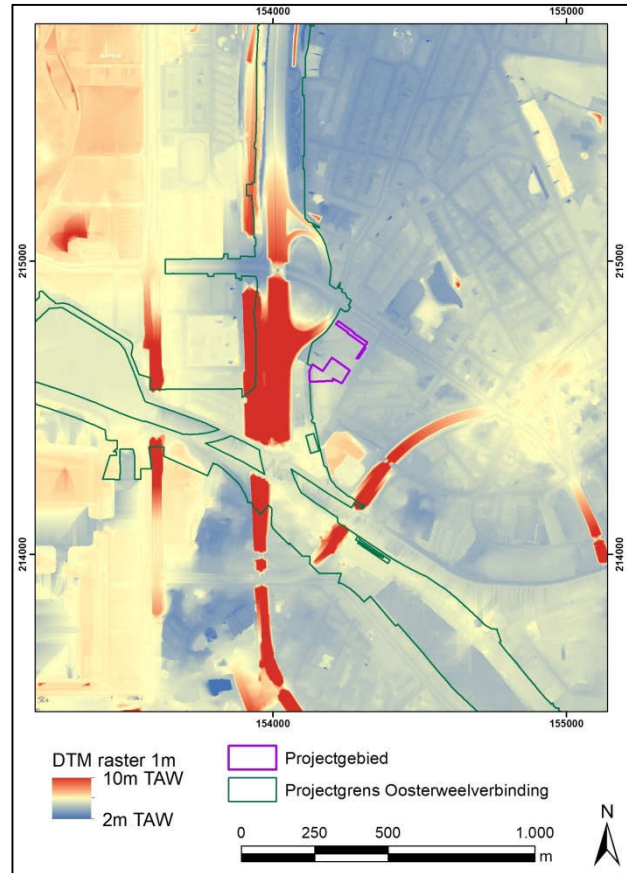
2 Assessmentrapport

2.1 Landschappelijke ligging en gekende terreinophogingen

Voor een uitgebreide bespreking van het reliëf en de bodem in en rond het projectgebied wordt verwezen naar de archeologienota voor de Oosterweelverbinding (figuur 5). De landschappelijke ligging en de bodem is hetzelfde als het aangrenzende deel van het Oosterweelproject. Hier wordt alleen een kort overzicht gegeven van de bevindingen.

Voor het reliëf is het digitale terreinmodel geraadpleegd (figuur 5). Oorspronkelijk ligt het projectgebied in de Scheldepolders. Ten oosten van het projectgebied is het oorspronkelijke reliëf nog min of meer bewaard. Op figuur 5 is te zien een 400-tal meter ten oosten van het projectgebied het hoger gelegen zone van de historische dorpskern van Merksem te zien. Vooral te noorden van het projectgebied is het maaiveld weinig opgehoogd, hoewel van het polderlandschap niet veel meer bewaard bleef in het verstedelijkte gebied.

Ten oosten van het projectgebied ligt de R1 op een hoge berm en starten de gronden van de Antwerpse haven die sterk opgehoogd zijn. In het projectgebied zelf ligt het maaiveld op 4,2 à 4,9m TAW. Het oorspronkelijke polderniveau lag hier op 2,5 à 3,5mTAW (afgeleid van de nog bestaande polderniveaus en historische kaarten). Het terrein is dus minstens 70cm opgehoogd. Gezien de ligging van het projectgebied in verstedelijkte en industriële omgeving is het aannemelijk dat de bovenste bodemlagen verstoord zijn door latere ingrepen; waar het opgehoogde pakket dunner is zullen meer verstoringen tot in de natuurlijke bodem reiken. Onder de ophoging bestaat de oorspronkelijke bodem uit Scheldeafzettingen met op een nog dieper niveau het pleistocene oppervlak waarin mogelijk geulen of oude meanders voorkomen.

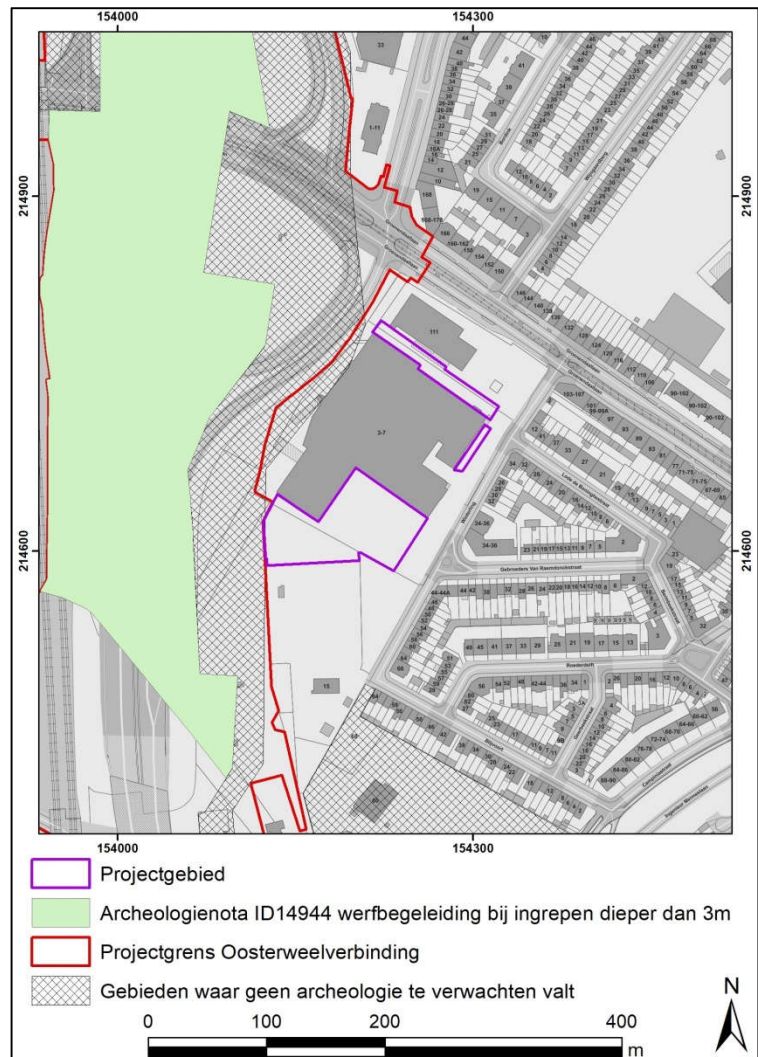
Figuur 5: DTM met aanduiding van het projectgebied (bron: www.geopunt.be, stad Antwerpen dienst archeologie)

2.2 Archeologische verwachting

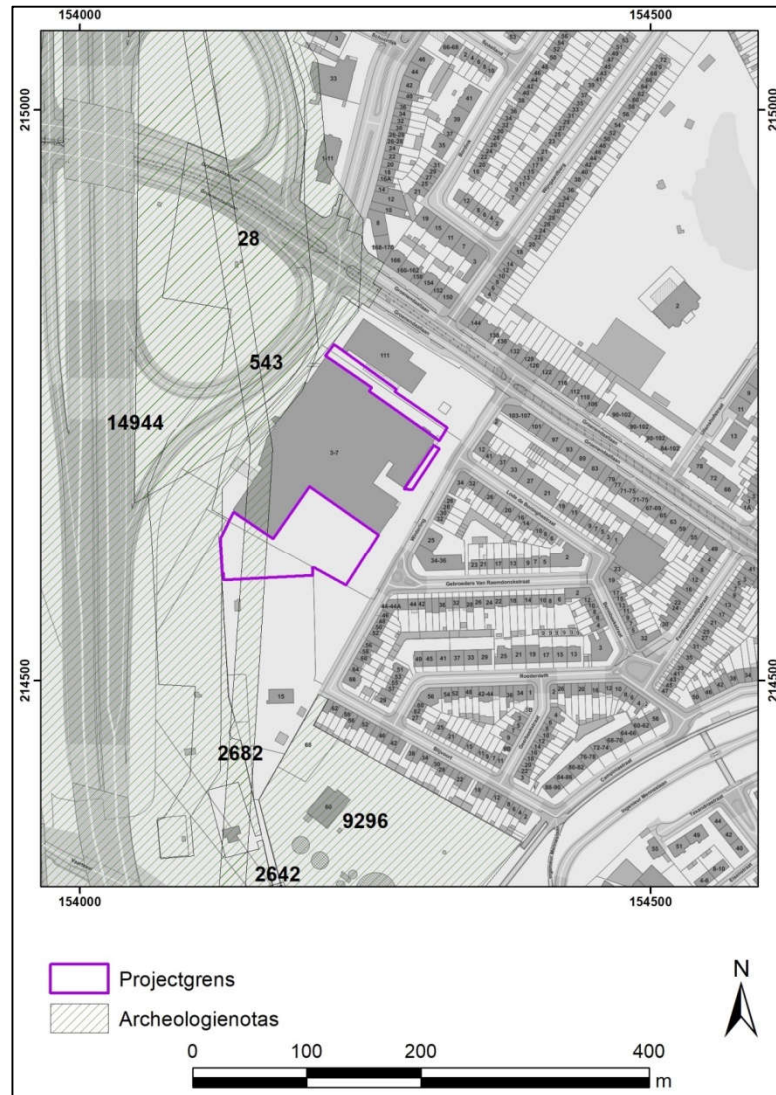
In het geoportaal van het Agentschap Onroerend Erfgoed zijn grote zones tegen en nabij het projectgebied aangeduid als gebieden waar geen archeologie meer te verwachten valt. Verder zijn geen archeologische- of andere waarden aangeduid in het geoportaal.

Van zes bekrachtigde archeologienota's ligt het projectgebied nabij of gedeeltelijk in het onderhavige projectgebied (figuur 7). Buiten de archeologienota van de Oosterweelverbinding (zie onder), is bij geen van deze nota's vervolgonderzoek aanbevolen.

Uit de gegevens van de archeologienota voor de Oosterweelverbinding (ID14944) worden voor een zone nabij het projectgebied alleen intacte archeologische resten verwacht vanaf circa 3m onder het maaiveld (figuur 6). De verwachte resten betreft uitsluitend vondsten in oude meanders die zeer geïsoleerd voorkomen. Het is mogelijk dat dergelijke resten ook in het projectgebied voorkomen, zij het dat door de relatief kleine oppervlakte van het projectgebied deze kans zeer klein is.

Figuur 6: Gebieden geen archeologie en aanbevelingen archeologienota Oosterweelverbinding (archeologienota's zie figuur 7) (bron: Geoportaal onroerend erfgoed, Lantis, stad Antwerpen dienst archeologie)

Figuur 7: Reeds opgemaakte archeologienota's in en rond het projectgebied (bron: Geoportaal onroerend erfgoed, Lantis, stad Antwerpen dienst archeologie)

2.3 Synthese bureauonderzoek

In het projectgebied zijn diverse inrichtingswerken voorzien. De meeste ingrepen zijn vrij ondiep (tot maximaal 80cm). Alleen voor het verstevigen van grondankers en – heel lokaal – voor een sceptische put zijn diepere ingrepen nodig (tot 1,5m).

Op basis van bodemkundige en archeologische gegevens blijkt dat alleen *in situ* archeologische resten kunnen voorkomen in oude meanders. Indien meanders aanwezig zijn dan liggen deze op een zeer diep niveau (inschatting rond 3m diep). Eventuele resten in dergelijke context zullen zeer geïsoleerd voorkomen; de kans dat ze aanwezig zijn in het projectgebied is klein.

Het bovenstaande betekent dat ingrepen tot circa 3m onder het huidige oppervlak zeker geen archeologische resten zullen verstoren in het projectgebied. Zelfs bij diepere ingrepen wordt de kans op het verstoren van archeologische resten klein geacht.

2.4 Potentieel op kennisvermeerdering

De geplande ingrepen zullen geen verstoring veroorzaken aan archeologisch erfgoed. Er wordt dus ook geen kenniswinst verwacht bij archeologisch onderzoek in het kader van deze werken.

2.5 Afweging verder archeologisch onderzoek

Verder archeologisch onderzoek is niet zinvol in het kader van de geplande ingrepen, aangezien de ingrepen geen archeologische resten zullen verstoren.

2.6 Conclusie

Voor de vergunningaanvraag van geplande werken in het projectgebied werd, conform de geldende regelgeving, een archeologienota opgesteld. Na analyse van de geplande bodemingrepen en beschikbare gegevens is een archeologienota met beperkte samenstelling opgemaakt. Hieruit blijkt dat verder archeologisch onderzoek niet zinvol is.

Met deze bevindingen zijn de doelstellingen van het bureauonderzoek bereikt en kan een Programma van Maatregelen worden opgesteld.

3 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed Vlaanderen 2019. *Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren*, versie 4.0, Brussel.

Vansweevelt, J. 2020. Archeologienota. *Oosterweelverbinding Antwerpen. Resultaten van het vooronderzoek en Programma van Maatregelen*, stad Antwerpen dienst Archeologie, archeologienota ID 14944.

Geoportaal Onroerend Erfgoed. Opgehaald van <https://geo.onroerenderfgoed.be/>

Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV). <https://www.dov.vlaanderen.be/>

Geopunt vlaanderen. <http://www.geopunt.be/>

4 Overzicht van figuren en bijlagen

Figurenlijst

Figuur 1: Het GRB met het projectgebied en de grens van het Oosterweelproject (bron: Agiv/Lantis/stad Antwerpen dienst archeologie)

Figuur 2: Luchtfoto met het projectgebied (bron: Agiv/Lantis/stad Antwerpen dienst archeologie)

Figuur 3: Het projectgebied met aanduiding van de kadastrale perceelgrenzen met perceelnummers (bron: Agiv/Lantis/stad Antwerpen dienst archeologie)

Figuur 4: Kaart met de geplande ingrepen (bron: Lantis/stad Antwerpen dienst archeologie)

Figuur 5: DTM met aanduiding van het projectgebied (bron: www.geopunt.be, stad Antwerpen dienst archeologie)

Figuur 6: Gebieden geen archeologie en aanbevelingen archeologienota Oosterweelverbinding (archeologienota's zie figuur 7) (bron: Geoportaal onroerend erfgoed, Lantis, stad Antwerpen dienst archeologie)

Figuur 7: Reeds opgemaakte archeologienota's in en rond het projectgebied (bron: Geoportaal onroerend erfgoed, Lantis, stad Antwerpen dienst archeologie)

Bijlagen

Bijlage 1: Programma van Maatregelen

Bijlage 2: Privacy fiche